

Практично немає такого бізнесу в імідж якого неможливо привнести хоч якийсь людський фактор. В крайньому випадку можна відкрити зворотну сторону бізнесу, показуючи етапи виробництва, упаковки продукту тощо без участі конкретної особи. Це вже значно підвищить авторитет бренду.

Отже, сьогодні особистий бренд відіграє важливу роль, як у презентації себе в діловому середовищі, так і під час представлення власного продукту. Успішний персональний бренд формується з набору образів, вдало побудованої репутації та залученої аудиторії, яка реагує на вашу комунікацію. Ретельно пропрацьований особистий бренд сприятиме значному збільшенню продажів, а також виростити лояльну аудиторію, побудувати і підтримувати бездоганну репутацію, зарекомендувати себе як професіонала, якому можна довіряти.

Список використаних джерел

1. Симоненко К. Вплив війни на інтернет-торгівлю: як змінювалися онлайн-продажі рітейлерів протягом I півріччя 2022 року. URL: <https://rau.ua/novyni/vpliv-vijni-na-internet/> (дата звернення 17.01.2023).
2. Brooks, Chad. Why Personal Branding Is Crucial for Any Industry business.com. URL: <https://www.business.com/articles/personal-branding-boosts-marketing/> (дата звернення 23.01.2023).
3. Paul A. Gompers, Will Gornall, Steven N. Kaplan, Ilya A. Strebulaev,. How do venture capitalists make decisions? *Journal of Financial Economics*. 2020. Т. 135(1). Р. 169-190.
4. Лисак О. І., Тебенко В. М.. Інноваційні методи інтернет-торгівлі. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2020. Вип.2 (39). С. 83-91.

Науковий керівник: *Лисак О. І., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ПРОЕКТУ

Лифарь П. А.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Життєвий цикл проекту – це період часу від задуму проекту до його закінчення, який може характеризуватися моментом здійснення перших витрат за проектом (поява проекту) й отриманням останньої вигоди (ліквідація проекту). Життєвий цикл проекту є концепцією, що розглядає проект як послідовність фаз, подій та етапів, кожна з яких має свою назву та часові межі. [2]

Поняття життєвого циклу трапляється досить часто — це життєвий цикл галузі, життєвий цикл підприємства, життєвий цикл виробництва, життєвий цикл проекту тощо. Інвестиційний проект може здійснюватися у межах підприємства або бути самостійним підприємством, але завжди він здійснюється в межах певної галузі народного господарства. Тому доцільно перед вивченням сутності та стадій життєвого циклу проекту коротко зупинитися на з'ясуванні життєвого циклу галузі. Визначенням та вивченням стадій життєвого циклу займається теорія ринку. У теорії ринку виділяють шість таких стадій: 1) «народження», 2) «дитинство», 3) «юність», 4) «ран-ня зрілість», 5) «остаточна зрілість», 6) «старіння»

Проміжок часу між моментом появи проекту та моментом його ліквідації називають проектним циклом, або життєвим циклом проекту. Життєвий цикл проекту є вихідним поняттям для дослідження проблем фінансування за проектом та прийняття відповідних рішень. Кожен проект незалежно від його складності та обсягу робіт, необхідних для його виконання, проходить у своєму розвитку певні стадії: від стадії, коли «проекту ще нема», до стадії, коли «проекту вже нема». [1]

Фахівці з проектного аналізу розглядають цикл проекту (ЦП) як базовий елемент концепції проектного аналізу.

Життєвий цикл проекту можна тлумачити з різних точок зору, а саме як:

- час від першої затрати до останньої вигоди проекту;
- відбиття розвитку проекту, робіт, які провадяться на різних стадіях підготовки, реалізації та експлуатації проекту;
- визначення різних стадій розробки й реалізації проекту;
- певну схему або алгоритм, за допомогою якого відбувається встановлення певної послідовності дій під час розробки та впровадження проекту. [2]

До основної діяльності звичайно відносять аналіз проблеми, формування цілей проекту, базове та детальне проектування, виконання будівельно-монтажних робіт, здавання проекту, експлуатацію проекту, ремонт, обслуговування та демонтаж обладнання тощо. Діяльність із забезпечення проекту, в свою чергу, може бути поділена на організаційну, правову, кадрову, фінансову, матеріально-технічну, комерційну та інформаційну. Чіткого й однозначного розподілу цих робіт у логічній послідовності та у часі за можливою кількістю проектів не існує (відповідно і фаз та етапів виконання проекту), оскільки визначальними є цілі й умови реалізації проекту. [1]

Життєвий цикл проекту є базовим, вихідним поняттям для дослідження проблем реалізації проекту, фінансування робіт, прийняття рішень про доцільність капіталовкладень та деталізації проекту. Незалежно від розміру, обсягу й вартості виконуваних операцій будь-який проект у власному розвитку проходить періоди задуму, підготовки, реалізації, закінчення та ліквідації. Всі ці стани проекту, як правило, поділяються на складові, які дістали назви «фаза», «стадія» та «етап».

Сьогодні не існує єдиного підходу до розподілу процесу реалізації проекту на складові елементи. Це пояснюється відмінностями у підходах учасників проекту до поділу проекту на найважливіші відправні точки, які дозволяють планувати, відслідковувати, контролювати та оцінювати розвиток проекту й, якщо необхідно, коригувати його реалізацію. [3]

Підхід Світового банку до поділу проектного циклу на стадії відображає найважливіші цільові установки саме цієї фінансово-кредитної установи щодо проекту — якісна підготовка, експертиза відібраних проектів, переговори про надання кредитних ресурсів та, безумовно, заключна оцінка проекту. Частіше проектний цикл поділяють на три фази: передінвестиційну, інвестиційну та експлуатаційну, які, в свою чергу, розгалужуються на стадії (рис. 1). Даний підхід активно застосовується у практиці проектного аналізу.

Рис. 1. Фази і стадії проектного циклу

Головне в процесі виділення фаз, стадій та етапів проекту полягає у позначенні деяких контрольних точок, під час проходження яких використовується додаткова (зовнішня) інформація і визначаються або оцінюються можливі напрями проекту. В будь-якому разі, прийнятий поділ відображає взаємодію проекту з середовищем (діючий механізм регулювання економіки країни, політики держави, існуюче становище в економіці тощо).

Якщо план будівництва будівлі розглянути більш докладно на прикладі зведення заміського житлового будинку, можна виділити наступні етапи:

- I. Вибір земельної ділянки.
- II. Інженерно геологічні вишукування і топологічна зйомка місцевості.
- III. Отримання дозволу на будівництво.
- IV. Підготовка будівництва.
- V. Нульовий цикл (земляні роботи , закладка фундаменту).
- VI. Основний цикл (зведення каркаса будівлі).
- VII. Оформлення та оздоблення фасадів.
- VIII. Внутрішні роботи.
- IX. Завершальний етап (відбілювати інтер'єрів).
- X. Ландшафтні роботи.

На практиці життєвий цикл проекту використовується деякими проектними групами для визначення часу виконання основних завдань протягом виконання проекту в цілому. Наприклад, група дизайну може спланувати основні зусилля на стадії визначення, у той час як група якості, природно, зосереджує свої основні зусилля на останніх стадіях життєвого циклу проекту. Якщо в організації є цілий портфель проектів, що виконуються одночасно, і кожний з них перебуває у своїй стадії життєвого циклу, то ретельне планування і управління і на рівні організації, і на рівні проекту є у край важливим [4].

Список використаних джерел

1. Поняття життєвого циклу проекту. URL: <https://buklib.net/books/34069/> (дата звернення 04.01.2023).
2. Управління проектами. URL: <https://readbookz.net/book/139/3978.html> (дата звернення 11.01.2023).
3. Болтянська Л. О., Тебенко В. М. Від вибору бізнес-ідеї до її реалізації. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. 2017. №3(35). С. 20-27.
4. Болтянська Л. О. Економіка та бізнес: курс лекцій. Мелітополь, 2020. 160 с.
5. Болтянська Л. О., Андрєєва Л. О., Лисак О. І. Вибір ідеї та фінансування стартапів *Збірник наукових праць ТДАТУ(економічні науки)*. 2021. №1(43). С. 5-12.

Науковий керівник: *Болтянська Л. О., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК ТА РИНКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТУРОПЕРАТОРІВ

Лифарь П. А.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Ринок туристичних послуг є одним з найбільш динамічних та перспективних економічних систем, розвиток якого дозволив багатьом країнам з менш привабливими, ніж в Україні, природними та культурно-історичними передумовами підвищити рівень соціально-економічного розвитку. Саме тому для нашої країни наявність значного туристичного потенціалу обов'язково має бути доповнена стратегічно продуманим державним регулюванням, спрямованим на успішний розвиток туристичного ринку в сукупності з